

ПОРІВНЯЛЬНА РЕТРОСПЕКТИВА ВІТЧИЗНЯНОЇ ДИДАКТИКИ ФІЗИКИ: ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОЇ МЕТОДИЧНОЇ НАУКИ У ПРАЦЯХ Г. ДЕ-МЕТЦА ТА К. МЕНА

Микола Головка, к. пед. н., доц.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є порівняльний аналіз здобутків вітчизняної методичної думки з фізики початку ХХ ст. у контексті розвитку педагогічної науки в світі. Застосування історико-компаративістського підходу дало можливість зробити висновок щодо відповідності парадигмальних засад теорії та методики навчання фізики в Україні цього періоду світовим тенденціям.

З'ясовано, що освітня парадигма, зреалізована упродовж 1920-х рр. (період «педагогічних пошуків») у системі шкільної освіти України, вимагала оновлення структури, змісту та цілей навчання фізики, пошуку альтернативних методичних підходів. Саме вони й знайшли висвітлення у фундаментальній праці видатного українського вченого-методиста професора Г. Де-Метца «Загальна методика викладання фізики» (1929 р.).

Виявлено, що основна увага в методиці фізики стає зосередження уваги на формуванні наукового світогляду, вмінь спостерігати природні явища, встановлювати їх головні ознаки, здобувати знання про методи пізнання природи. Зокрема, метою навчання фізики визначено ознайомлення учнів із явищами природи та навколишнім життям, досягнення при цьому виховних та освітніх цілей. Акцентовано увагу на забезпечення індивідуального розвитку особистості та формуванні її соціальної активності, вироблення в учнів правдивих та виразних уявлень про найважливіші явища і закони елементарної фізики та їх зв'язок із запитамі життя та сучасною технікою [1, с. 7–9].

Обґрунтовано відповідність цих підходів прогресивним світовим тенденціям розвитку методики навчання фізики, що знайшли відображення, зокрема у праці К. Мена «Як навчати фізики в цілях загальної середньої освіти» (1925 р.). Пріоритетним завданням навчання фізики визначається її наближення до повсякденного життя, відмова від догматизму у викла-

данні, практична користь навчання, врахування інтелектуальної реакції учнів [3, с. 8].

Особлива увага приділяється психологічним основам навчання фізики, з'ясуванню механізмів розумової діяльності учнів, зв'язку фізики з їх особистим досвідом, створенню умов емоційного сприйняття, зацікавленості та мотивації [3, с. 100–107].

Методичні зусилля спрямовуються на сприяння учням в отриманні корисних знань про фізичні явища та опанування методів отримання цих знань, розроблення методів, форм та засобів досягнення цих цілей та перевірки досягнень учнів, зокрема, й таких як метод проєктів та тестування. Важливою умовою успішного викладання фізики визначається педагогічний експеримент [3, с. 158–164].

Зроблено висновок щодо відповідності концептуальних підходів у розбудови вітчизняної теорії і методики навчання фізики періоду «педагогічних пошуків» провідним світовим тенденціям методичної науки, що характеризувалися переходом від традиційного відображення в шкільному курсі фізики як науки до побудови цілісної системи, в якій фізика є невід'ємним складником матеріальної і духовної культури цивілізації [3, с. 7].

Ключові слова: історія вітчизняної методичної думки з фізики, прогресивні тенденції методичної науки, світові тенденції розвитку методики навчання фізики.

Література

- Де-Метц Г. Г. *Загальна методика викладання фізики. Теорія та практика викладання*. Київ : ДВУ, 1929. 299 с.
- Лещинський О. П. *Розвиток змісту шкільного курсу фізики у Великій Британії, Німеччині та США (XIX - XX ст.)*. Автореф. дис... д-ра пед. наук / О. П. Лещинський; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. К., 2005. 36 с.
- Мэнн К. *Как учить физике в целях общего образования*. Ленинград, 1925. 167 с.